

واکاوی حبس در قانون مجازات اسلامی

مرتضی غلامیان^۱، میثم احمدی^۲، حسینعلی کیخا^۳، ابوالفضل نیکویان^۴

^۱ کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی (نویسنده مسئول)

^۲ دانشجوی دکتری فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه تهران

^۳ کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی

^۴ دانشجوی کارشناسی ارشد شیعه شناسی

چکیده

انسان موجودی است که بر اساس فطرت اولیه خود تمایل به آزادی دارد؛ لیکن این آزادی نباید مخل آزادی دیگر افراد در محیط جامعه شود. حال افرادی که از قانون جامعه تخطی می‌نمایند، باید مجازات شوند که یکی از این مجازات‌ها زندان می‌باشد. در این پژوهش به بررسی سیاست حبس‌زدایی که اعمال سیاست ویژه ای است که در قانون مجازات اسلامی به عنوان مهمترین راه حل برای اصلاح و تنبیه مجرمین و کاهش آسیب‌هایی که بر اثر حبس‌گریبان‌گیر جامعه می‌شود، پرداخته شده است. در این مقاله که با روش توصیفی و تحلیلی صورت گرفته، کوشش شده است به تحلیل فقهی و حقوقی حبس‌زدایی، مضرات حبس و جایگزین‌های حبس پرداخته شود.

واژه‌های کلیدی: آزادی، مجازات، حبس، زندان، کیفر سلب آزادی، حبس‌زدایی، جایگزین حبس.

مقدمه

خداوند در قرآن کریم انسان را به عنوان اشرف مخلوقات معرفی کرده است و به او قدرت و نعمت آزادی بخشیده است؛ زیرا اگر انسان آزاد نبود، قوه عقل که فصل بین انسان و حیوان شمرده می‌شود، برای او ثمری نداشت و مجازات‌های دنیوی و اخروی برای او مقرر نمی‌گردید و این آزادی تا جایی است که خداوند انسان را حتی در پذیرش دین الهی اجبار نمی‌کند. حضرت علی (ع) در وصیت نامه خویش خطاب به فرزندشان می‌فرماید: «بنده دیگری مباش حالی که خدایت آزاد آفریده» (شهیدی، ۱۳۷۸، ص. ۳۰۴). ژان ژاک روسو دانشمند فرانسوی می‌گوید: «آزادی با سرشت آدمی آمیخته است و از طبیعت او جدانشدنی است» (کاتوزیان، ۱۳۶۵، ج. ۱، ص. ۳۶). همچنین در بند ششم اصل دوم قانون اساسی یکی از پایه‌های جمهوری اسلامی ایران را ایمان به کرامت و ارزش والای انسان توأم با مسئولیت او در برابر خداوند می‌داند یا به موجب اصل سی و دوم قانون اساسی هیچ کس را نمی‌توان دستگیر کرد مگر به حکم و ترتیبی که قانون معین می‌کند.

با توجه مطالبی که در فوق بیان نمودیم انسان آزاد آفریده شده است و این آزادی نباید محل آزادی دیگر افراد شود و نظم اجتماعی و فردی را زیر سوال ببرد. خداوند می‌فرماید: «خداوند وضعیت هیچ قوم و گروهی از انسان‌ها را دگرگون نمی‌کند مگر آن‌که خدا بخواهد»؛ بنابراین افرادی که از قانون جامعه تخطی می‌نمایند باید مجازات شود که یکی از این مجازات‌ها زندان می‌باشد.

کیفر حبس از چند دهه گذشته با انتقادهای جدی مواجه شده است و آثار منفی و تبعات نامطلوب مجازات حبس در مقایسه با جنبه‌های مثبت آن مورد تأکید قرار گرفته است. در نتیجه از یک سو برای اصلاح و بهبود نظام‌های زندان‌بانی تلاش‌های بسیاری صورت گرفته است و از یک سو دیگر، ضمانت‌اجراه‌های جایگزین حبس مورد توجه قرار گرفته‌اند تا اساساً با توسل به آن‌ها از ورود بخش قابل توجهی از بزهکاران به زندان جلوگیری گردد. در این مقاله نیز دو جنبه یعنی اهمیت حبس و اهمیت حبس‌زدایی مورد توجه قرار گرفته است.

۱. حبس‌زدایی

منظور از اصطلاح حبس‌زدایی اعمال سیاست ویژه‌ای است که بر خلاف رویه جاری در نظام کیفری که به دلیل تجویز زندان به عنوان مهمترین راه حل برای اصلاح و تنبیه مجرمین و مرتکبین اعمال ممنوعه حتی برای مرتکبین اعمال غیر عمدی و افراط در استفاده از مجازات زندان و غفلت از عواقب مخرب زندانی شدن افراد، نظام قضائی کشور را با بحران جدی روبرو نموده است؛ ایجاد محدودیت شدید در میزان استفاده از بازداشت و سلب آزادی بویژه تحت عنوان مجازات حبس است. درست است که در بخش اول مقاله مشروعیت ایجاد و وجود زندان را بررسی نمودیم ولی با سیر در روش عملی رسول الله (ص) و ائمه معصومین (ع) می‌توان دریافت که این بزرگواران درصدد کاهش و زدودن حبس بودند و تنها در مواقع ضروری نظیر ترس از فرار قاتل یا دزد به زندانی کردن می‌پرداختند.

طبق گزارش ارائه شده توسط دفتر بررسی‌های حقوقی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، در حقوق کیفری ایران حدود ۱۲۰۰ عنوان مجرمانه وجود دارد که برای ۴۰۰ مورد آن مجازات حبس پیش‌بینی شده است و نتیجه آن این است که در هر ۵۴ ثانیه یک نفر به زندان می‌رود و زندان‌های کشور ۴ تا ۶ برابر ظرفیت خود، زندانی جای داده‌اند (جوانفر، ۱۳۸۴، ص. ۴۵). علاوه بر دستگاه قضا، دستگاه‌های دیگر نظیر وزارتخانه‌ها و کمیسیون‌های مجلس به جرم‌انگاری‌هایی دست یازیده‌اند که مجازات حبس را در پی داشته است.

«حبس محور بودن قوانین و در نتیجه تراکم جمعیت کیفری زندان‌ها مشکلات عدیده‌ای را به وجود آورده و نه تنها بار سنگینی را بر نظام عدالت کیفری تحمیل نموده، بلکه اجتماع را نیز در معرض اثرات و تبعات ناشی از زندان قرار داده و

خانواده‌ها را نیز با واسطه مجازات نموده است و این امر مغایر آیه کریمه «وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى»^۱ و اصل شخصی بودن مجازات‌هاست» (خلیلی، ۱۳۸۶، ص. ۱۲).

۲. مشکلات و ضررهای موجود در مجازات حبس

برای واکاوی و اعمال سیاست حبس زدایی ابتدا باید ضررهای ناشی از وجود زندان که برای دولت‌ها و جامعه و آحاد مردم مشکلات فراوانی را ایجاد می‌کند را مورد بررسی قرار دهیم تا با مطالعه دقیق و انجام کارهای کارشناسی لازم بتوان مضرات این نوع مجازات را کاهش داد.

برخی از مشکلات و ضررها عبارتند از:

- ۱- پایین آمدن و افت سطح بهداشتی و اخلاقی، به طوری که در بسیاری از زندان‌های دنیا، همجنس‌بازی و پیامدهای ناشی از آن از جمله معضلات عمده‌ی زندان‌ها به شمار می‌آید (گودرزی، ۱۳۸۴، ص. ۳۳).
- ۲- بسیاری از زندانیان در زندان سلامت جسمانی خود را از دست می‌دهند و از طریق خرید و فروش و استعمال مواد مخدر، باعث به وجود آمدن بیماری‌هایی نظیر ایدز می‌شوند. (حاجی ده‌آبادی، ۱۳۹۰، ص. ۶۵).
- ۳- تأثیرات عینی زندان عبارتند از: از هم‌گسیختگی خانواده؛ یادگیری فنون ارتكابی جرم و تأثیر سوء بر اشتغال و تأثیرات ذهنی زندان عبارتند از: تغییر در ارزش‌های اجتماعی؛ تغییر در نگرش نسبت به دستگاه قضایی؛ تغییر نگرش نسبت به قانون و کاهش تأثیر بازدارندگی زندان (علی محسنی، ۱۳۸۷، ص. ۹۰).
- ۴- کمبود منابع بهداشتی و مالی و نیروی انسانی کارآمد در زندان‌ها و نیز کمبود تجهیزات لازم در زندان‌ها و نیز کافی نبودن شمار زندان‌ها و فضای سرانه‌ی لازم و مورد نیاز (گودرزی، ۱۳۸۴، ص. ۳۳).
- ۵- زندان دارای کارکردهای منفی نظیر: تشدید رفتار خشونت‌آمیز؛ خودکشی؛ قتل؛ ناامیدی و انزوای طلبی؛ تقویت همبستگی بزهکاران و رشد باندهای تبهکاری می‌باشد (علی محسنی، ۱۳۸۷، ص. ۴۰).
- ۶- مشکلات اداری و فنی در امر محافظت و به ویژه محافظت از زندانیان محکوم به حبس‌های بلند مدت (گودرزی، ۱۳۸۴، ص. ۳۳).
- ۷- تعارض زندان با اصل شخصی بودن مجازات‌ها زیرا زندان به طور مستقیم بر خانواده فرد تأثیرگذار است (گودرزی، ۱۳۸۴، ص. ۳۳).
- ۸- هزینه‌های سنگین ساخت و نگهداری زندان یکی از مشکلات اساسی ایجاد زندان است. به طور مثال هزینه ساختن ۱۸ زندان با ظرفیت ۲۰۵۰۰ نفر در اسپانیا بالغ بر ۱/۶۰۰۰۰۰۰ پزوتا برآورد شده است. در انگلیس هزینه‌ی اداره‌ی ۱۳۰ موسسه‌ی کیفری در سال ۱۹۹۴ بیش از ۱/۵ میلیارد پوند بوده است (آشوری، ۱۳۸۲، ص. ۴۱).
- ۹- هزینه‌های اقتصادی حبس و زندان عبارتند از: اتلاف منابع انسانی؛ آسیب‌پذیری جمعیت فعال؛ هزینه‌های نگهداری و پشتیبانی؛ هزینه‌های ساخت زندان؛ فقر مالی خانواده؛ کاهش درآمد سرانه خانواده؛ انفعال شغلی؛ افزایش میزان بیکاری و هزینه‌های تردد جهت ملاقات با زندانی (علی محسنی، ۱۳۸۷، ص. ۷۰).

۳. مجازات‌های جایگزین‌های حبس

مجازات زندان در مقابل پدیده جرم صورت می‌گیرد؛ اما نگهداری مجرم در زندان تبعات بسیاری را در پی دارد؛ به همین جهت در بیش‌تر کشورها در پی جایگزین مناسب برای آن هستند. در قانون مجازات مصوب ۱۳۹۲ از ماده ۶۴ تا ۸۷ آن مجازات‌های جایگزین حبس را تشریح نموده است. ماده ۶۴ آن بدین شرح است: «مجازات‌های جایگزین حبس عبارت از دوره مراقبت، خدمات عمومی رایگان، جزای نقدی، جزای نقدی روزانه و محرومیت از حقوق اجتماعی است که در صورت گذشت شاکی و وجود جهات تخفیف با ملاحظه نوع جرم و کیفیت ارتكاب آن، آثار ناشی از جرم، سن، مهارت، وضعیت، شخصیت و سابقه

^۱ - انعام: ۱۶۴؛ اسراء: ۱۵؛ فاطر: ۱۸؛ زمر: ۷؛ نجم: ۳۸.

مجرم، وضعیت بزه دیده و سایر اوضاع و احوال، تعیین و اجراء می‌شود». در این قسمت به چند مورد به طور مجمل اشاره می‌نماییم:

۳.۱. آزادی مشروط^۱

منظور از آزادی مشروط آن است که؛ مجازات محکوم قبل از اتمام مدت آن معلق گردد و محکوم در طی دوره‌ای تحت آزمایش قرار گیرد. تا هرگاه رفتار وی مطلوب و پسندیده بود، مطلقاً آزاد شود و چنانچه معلوم شود که محکومیت جزایی وی را متنبت کرده است، باقیمانده مجازات در حق وی اجرا گردد. به علاوه به مناسبت رفتار ضد اجتماعی اخیر هم شدیدتر مجازات شود (باهری، ۱۳۸۰، ص. ۴۶۴). همچنین آزادی مشروط در موارد صدور حکم کیفری که محکوم علیه را حبس نکنند ولی با شروط و قیود خاص رها کنند (جعفری لنگرودی، ۱۳۸۹، ص. ۸). آیت‌الله گلپایگانی و آیت‌الله مکارم شیرازی، آزادی مشروط را فقط در مجازات تعزیری صحیح می‌دانند (گلپایگانی، ۱۴۰۹، ق. ۳، ص. ۲۰۸؛ مکارم شیرازی، ۱۴۲۵، ق. ۹، ص. ۱۶۵). در مواد ۵۸ تا ۶۳ قانون مجازات اسلامی مصوب ۹۲، شارع، نظام آزادی مشروط را بیان نموده است.

۳.۲. تعلیق اجرای مجازات

در تعلیق، محکوم علیه به موجب آن از اجرای کیفر حبس و شرایط نامناسب آن رهایی می‌یابد و تعلیق به عنوان ابزار محسوب می‌شود. در رابطه با تعلیق حکم تعریف جامعی صورت نگرفته است (حاجی تبار، ۱۳۸۷، ص. ۹). در مواد ۴۶ تا ۵۵ قانون مجازات اسلامی مصوب ۹۲، شارع، تعلیق اجرای مجازات را بیان نموده است.

۳.۳. خدمات عمومی رایگان

این کیفر فاقد هرگونه خطر برای زندانی است و باعث ارتقای فرد در تمام زمینه‌ها می‌گردد و انجام این خدمات در جهت بازپروری و اصلاح محکومین صورت می‌گردد. طبق ماده ۸۴ قانون مجازات اسلامی خدمات عمومی رایگان، خدماتی است که با رضایت محکوم برای مدت معین به شرح ذیل مورد حکم واقع می‌شود و تحت نظارت قاضی اجرای احکام اجراء می‌گردد:

الف- جرائم موضوع بند (الف) ماده (۸۳) تا دویست و هفتاد ساعت.

ب- جرائم موضوع بند (ب) ماده (۸۳) دویست و هفتاد تا پانصد و چهل ساعت.

پ- جرائم موضوع بند (پ) ماده (۸۳) پانصد و چهل تا هزار و هشتاد ساعت.

ت- جرائم موضوع بند (ت) ماده (۸۳) هزار و هشتاد تا دو هزار و صد و شصت ساعت.

تبصره ۱- ساعات ارائه خدمت عمومی برای افراد شاغل بیش از چهار ساعت و برای افراد غیرشاغل بیش از هشت ساعت در روز نیست. در هر حال ساعات ارائه خدمت در روز نباید مانع امرار معاش متعارف محکوم شود.

تبصره ۲- حکم به ارائه خدمت عمومی مشروط به رعایت همه ضوابط و مقررات قانونی مربوط به آن خدمت از جمله شرایط کار زنان و نوجوانان، محافظت‌های فنی و بهداشتی و ضوابط خاص کارهای سخت و زیان‌آور است.

تبصره ۳- دادگاه نمی‌تواند به بیش از یک خدمت عمومی مقرر در آیین‌نامه موضوع این فصل حکم دهد. در هر حال در صورت عدم رضایت محکوم، به انجام خدمات عمومی، مجازات اصلی مورد حکم واقع می‌شود.

تبصره ۴- قاضی اجرای احکام می‌تواند بنا به وضع جسمانی و نیاز به خدمات پزشکی یا معذوریت‌های خانوادگی و مانند آنها، انجام خدمات عمومی را به طور موقت و حداکثر تا سه ماه در طول دوره، تعلیق نماید یا تبدیل آن را به مجازات جایگزین دیگر به دادگاه صادرکننده حکم پیشنهاد دهد.

^۱ -Conditional Release.

۴.۳. کیفر نقدی روزانه

ماده ۸۵ قانون مجازات اسلامی می‌گوید: جزای نقدی روزانه عبارت است از یک هشتم تا یک چهارم درآمد روزانه محکوم که به شرح زیر مورد حکم واقع می‌شود و با نظارت اجرای احکام وصول می‌گردد:

الف- جرائم موضوع بند (الف) ماده (۸۳) تا یکصد و هشتاد روز.
ب- جرائم موضوع بند (ب) ماده (۸۳) یکصد و هشتاد تا سیصد و شصت روز.
پ- جرائم موضوع بند (پ) ماده (۸۳) سیصد و شصت تا هفتصد و بیست روز.
ت- جرائم موضوع بند (ت) ماده (۸۳) هفتصد و بیست تا هزار و چهارصد و چهل روز.

تبصره- محکوم موظف است در پایان هر ماه ظرف ده روز مجموع جزای نقدی روزانه آن ماه را پرداخت نماید. با توجه به مشکلاتی که در جزای نقدی وجود دارد، کیفر نقدی روزانه می‌تواند جایگزین مناسبی برای آن باشد. کیفر نقدی روزانه (جریمه روزانه) عبارت است از پرداخت روزانه‌ی مبلغی به دولت به عنوان مجازات که با شدت جرم ارتكابی و میزان درآمد روزانه‌ی مجرم ارتباط و پیوستگی دارد.

۳.۵. جزای نقدی

در این نوع مبدل، مجازات حبس را می‌توان با پول تقد معاوضه نمود یا به عنوانی آن را خرید. در ماده ۸۶ قانون مجازات چنین آمده است: میزان جزای نقدی جایگزین حبس به شرح زیر است:

الف- جرائم موضوع بند (الف) ماده (۸۳) تا نه میلیون (۹.۰۰۰.۰۰۰) ریال.
ب- جرائم موضوع بند (ب) ماده (۸۳) از نه میلیون (۹.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا هجده میلیون (۱۸.۰۰۰.۰۰۰) ریال.
پ- جرائم موضوع بند (پ) ماده (۸۳) از هجده میلیون (۱۸.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا سی و شش میلیون (۳۶.۰۰۰.۰۰۰) ریال.
ت- جرائم موضوع بند (ت) ماده (۸۳) از سی و شش میلیون (۳۶.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا هفتاد و دو میلیون (۷۲.۰۰۰.۰۰۰) ریال.

۳.۶. خدمات عمومی رایگان

ماده ۸۴ قانون مجازات بدین شرح است: خدمات عمومی رایگان، خدماتی است که با رضایت محکوم برای مدت معین به شرح ذیل مورد حکم واقع می‌شود و تحت نظارت قاضی اجرای احکام اجراء می‌گردد:

الف- جرائم موضوع بند (الف) ماده (۸۳) تا دویست و هفتاد ساعت.
ب- جرائم موضوع بند (ب) ماده (۸۳) دویست و هفتاد تا پانصد و چهل ساعت.
پ- جرائم موضوع بند (پ) ماده (۸۳) پانصد و چهل تا هزار و هشتاد ساعت.
ت- جرائم موضوع بند (ت) ماده (۸۳) هزار و هشتاد تا دو هزار و صد و شصت ساعت.

تبصره ۱- ساعات ارائه خدمت عمومی برای افراد شاغل بیش از چهار ساعت و برای افراد غیرشاغل بیش از هشت ساعت در روز نیست. در هر حال ساعات ارائه خدمت در روز نباید مانع امرار معاش متعارف محکوم شود.

تبصره ۲- حکم به ارائه خدمت عمومی مشروط به رعایت همه ضوابط و مقررات قانونی مربوط به آن خدمت از جمله شرایط کار زنان و نوجوانان، محافظت‌های فنی و بهداشتی و ضوابط خاص کارهای سخت و زیان‌آور است.

تبصره ۳- دادگاه نمی‌تواند به بیش از یک خدمت عمومی مقرر در آیین‌نامه موضوع این فصل حکم دهد. در هر حال در صورت عدم رضایت محکوم، به انجام خدمات عمومی، مجازات اصلی مورد حکم واقع می‌شود.

تبصره ۴- قاضی اجرای احکام می‌تواند بنا به وضع جسمانی و نیاز به خدمات پزشکی یا معذوریت‌های خانوادگی و مانند آنها، انجام خدمات عمومی را به طور موقت و حداکثر تا سه ماه در طول دوره، تعلیق نماید یا تبدیل آن را به مجازات جایگزین دیگر به دادگاه صادرکننده حکم پیشنهاد دهد.

۷.۳. مراقبت الکترونیکی

مراقبت از متهم یا مجرم در محل سکونت از طریق دستگاه‌های الکترونیکی پدیده نوینی است که در برخی از نظام‌های حقوقی از جمله آنگلو ساکسون متداول شده است. مراقبت الکترونیکی عبارت است از: تحت مراقبت الکترونیکی قرار دادن کسی در محل سکونت (EM)^۱ و در واقع نوعی بازداشت در محل سکونت است که از طریق الکترونیکی بر اجرای آن نظارت می‌شود. در عمل، دست‌بندی شبیه ساعت مچی دارای فرستنده می‌باشد که به مچ دست یا قوزک پای افراد بازداشت شده می‌بندند و مرکز کنترل آن‌را تحت کنترل قرار می‌دهند. در واقع می‌توان از EM به عنوان بازداشت موقت یا به عنوان روش اجرای بخشی از مجازات و یا در طول مرخصی‌هایی که اداره زندان به افراد می‌دهد و یا در پایان مجازات یا در طول مدت آزمایشی آزادی مشروط استفاده کرد (جاویدزاده و دیگران، ۱۳۸۳، ص. ۱-۲). این نظریه در برخی کشورها در حال آزمایش است و قانون ایران در مورد آن مسکوت مانده است. برخی معتقدند که به‌کارگیری از تجهیزات الکترونیکی، با گستره‌ی حریم خصوصی اشخاص و نیز با توجه به تأکید قرآن در عدم تجسس در احوال و زندگی افراد، روش مناسبی برای جایگزین حبس نمی‌باشد (عظیمی، ۱۳۹۱، ص. ۱۹۲)، البته این نظر قابل تأمل و بررسی دقیق می‌باشد.

نتیجه‌گیری

انسان آزاد آفریده شده است و این آزادی نباید مخل آزادی دیگر افراد شود و نظم اجتماعی و فردی را زیر سوال ببرد. حال افرادی که از قانون جامعه تخطی می‌نمایند باید مجازات شود که یکی از این مجازات‌ها زندان می‌باشد. از یک سو برای اصلاح و بهبود نظام‌های زندان‌بانی تلاش‌های بسیاری صورت گرفته و از سوی دیگر، ضمانت اجرای جایگزین حبس مورد توجه قرار گرفته‌اند تا اساساً با توسل به آن‌ها از ورود بخش قابل توجهی از بزه‌کاران به زندان جلوگیری گردد. حبس محور بودن قوانین و در نتیجه تراکم جمعیت کیفری زندان‌ها مشکلات عدیده‌ای را به وجود آورده و نه تنها بار سنگینی را بر نظام عدالت کیفری تحمیل نموده، بلکه اجتماع را نیز در معرض اثرات و تبعات ناشی از زندان قرار داده و خانواده‌ها را نیز با واسطه مجازات نموده است. مجازات زندان در مقابل پدیده جرم صورت می‌گیرد؛ اما نگهداری مجرم در زندان تبعات بسیاری را در پی دارد؛ به همین جهت در بیش‌تر کشورها در پی جایگزین مناسب برای آن هستند. در قانون مجازات مصوب ۱۳۹۲ نیز این تمهیدات پیش‌بینی شده است.

منابع

۱. قرآن کریم. ترجمه آیت‌الله مکارم شیرازی.
۲. آشوری، محمد (۱۳۸۲)، جایگزین‌های زندان یا مجازات‌های بینابین. تهران: نشر گرایش.
۳. باهری، محمد (۱۳۸۰). حقوق جزای عمومی. تهران: مجد.
۴. جاویدزاده، حمیدرضا، میره‌ای، سید حسن، پیوندی، غلامرضا (۱۳۸۳). مراقبت الکترونیک و بررسی اجمالی آن بر اساس آموزه‌های فقه اسلامی. مجله فقه و حقوق، ۲، ۱-۱۲.
۵. جعفری لنگرودی، محمد جعفر (۱۳۸۹). وسیط در ترمینولوژی حقوق. تهران: گنج دانش.
۶. جوانفر، عباس (۱۳۸۴). حبس‌زدایی ضرورتی ناگزیر. نشریه اصلاح و تربیت، ۴۷.
۷. حاجی تبار فیروز جانی، حسن (۱۳۸۷). جایگاه جایگزین‌های حبس در نظام عدالت کیفری ایران (حال و آینده). مجله حقوقی دادگستری، ۶۴.
۸. حاجی ده‌آبادی، احمد (۱۳۹۰). تأملی پیرامون مجازات حبس در نظام حقوقی اسلام، مطالعات فقه و حقوق اسلامی، ۳(۴)، ۴۷-۶۸.
۹. خلیلی، عذرا (۱۳۸۵). جایگاه زندان در اندیشه دینی. ندای صادق، ۴۳، ۱-۲۸.

^۱ - Electronic monitoring

۱۰. خلیلی، عذرا (۱۳۸۶). ساز و کار مبانی دینی در تحقق توسعه قضائی. ندای صادق، ۴۵، ۱-۲۸.
۱۱. عظیمی، میثم، عبدالله زاده، حسن (۱۳۹۱)، گستره فقهی - حقوقی نظارت و مراقبت الکترونیکی بر مجرمین از حقوق کیفری، مجله کارآگاه، ۲(۱۹)، ۱۸۱-۲۰۸.
۱۲. علی محسنی، رضا (۱۳۸۷). آسیب شناسی مجازات زندان و حبس، مجله دادرسی، ۶۷.
۱۳. کاتوزیان، ناصر (۱۳۶۵). فلسفه حقوق. تهران: انتشارات نشر.
۱۴. گلپایگانی، سید محمد رضا (۱۴۰۹ ق). مجمع المسائل. قم: دار القرآن الکریم.
۱۵. گودرزی، محمد (۱۳۸۴). مطالعه و عملیات سازس جایگزین‌های مجازات حبس با هدف زندان زدایی. مجله اصلاح و تربیت، ۴۳.
۱۶. مکارم شیرازی، ناصر (۱۴۲۵ ق). تعزیر و گستره آن، قم: انتشارات مدرسه الإمام علی بن ابی طالب (ع)

An Analysis of Imprisonment in the Islamic Penal Code

Morteza Gholamian¹, Meisam Ahmadi², Hossein Ali Kikha³, Abolfazl Nikouyan⁴

1. Master of jurisprudence and the Fundamentals of Islamic law (corresponding author)

2. Ph.D. candidate of jurisprudence and the fundamentals of Islamic law, University of Tehran

3. Master of jurisprudence and the fundamentals of Islamic law

4. Master student of Shiite studies

Abstract

Humans are beings who, based on their very basic nature, tend to have freedom; however, this freedom should not violate the freedom of others in the community. Thus, people who violate the social laws must undergo punishments, one of which is imprisonment. This study examines the policy of prevention of imprisonment, which is the use of a special policy that is recognized by the Islamic Penal Code as the most important solution for correcting and punishing criminals, and reducing the harms that imprisonment brings for the society. Using a descriptive and analytical method, the present paper has tried to provide a legal and juridical analysis of prevention of imprisonment, the disadvantages of imprisonment, and different alternatives to imprisonment.

Keywords: freedom, punishment, imprisonment, prison, deprivation of freedom, prevention of imprisonment, alternative to imprisonment.
